

Wijkwerking, interventie & politiecultuur

Presentatie in het kader van het seminarie

*“ 10 jaar politiehervorming
effecten en knelpunten in het dagelijks politiewerk ”*

dd. 16 september 2009

Demarée Chaim – SCRI

email: [chaim.demaree @ vub.ac.be](mailto:chaim.demaree@vub.ac.be)

Vrije Universiteit Brussel

SCRI
Vakgroep Criminologie

Opzet & afbakening

■ Overzicht

- Eye-opener
- Community Oriented Policing of C.O.P.
- Politiecultuur
- Wijkwerking
- Interventie (o.v.)

■ Nota

- 'Kleuring' door recent observatieonderzoek in grootstedelijke politiezones
- Bevindingen uitsluitend betrekking tot lokale politie
 - Federale politie blijft onderbelicht in wts onderzoek (!)

Eye-opener

- Rapport 10j:

- Hoofdzakelijk structurele analyse
- Diverse pijnpunten terecht aangekaart
- Onderbelichting aantal cruciale pijnpunten?

- Enkele interessante invalshoeken presentatie

“Gemeenschappelijk concept over de visie op politiezorg, missie en waarden” (cf., excellente politiezorg & C.O.P. als “onderdeel” daarvan)

“Centrale vraag is (...) betere politieservice?”

“De wijkwerking is een van de meest zichtbare aspecten van de hervorming” (cf., “speerpunt” hervorming)

Politie & hedendaagse samenleving

- Falen 'standaard' werkmodel politie
 - Legitimititeitsprobleem
- 'Postmoderne' maatschappelijke context
 - Politioneel gezag minder vanzelfsprekend
 - Veiligheidsobsessie
 - Veeleisende, mondige burgers
 - Dalende sociale controle
 - Klemtoon op 'accountability', integriteit, rechten en vrijheden en diverse controlemechanismen
- Snel wijzigende demografische samenstelling
- Groeiende kloof (grootsteden én kleine agglomeratiesteden)

C.O.P. als remedie voor...

- Tanend gezag & legitimititeit, lagere sociale controle
 - Betrekken van 'externen' in de veiligheidsvraagstukken (>< tunnelvisie rol politie)
 - Verbeteren relatie minderheden in achtergestelde buurten, vertrouwen winnen.
 - Contextgebonden aanpak 'op maat'
- Nabijheid, bereikbaarheid, kennis, betrokkenheid, preventie, efficiëntie en 'brede' probleemoplossende aanpak (>< symptoombestrijding, reactief)

C.O.P. Quo Vadis?

■ Algemeen

- Dominante retoriek (?) \neq praktijk
- Praktijk: niet dramatiseren, toch 'werk aan de winkel'
 - Talloze culturele én structurele hindernissen (MCP rapport)
- Diverse politiemodellen lopen door elkaar

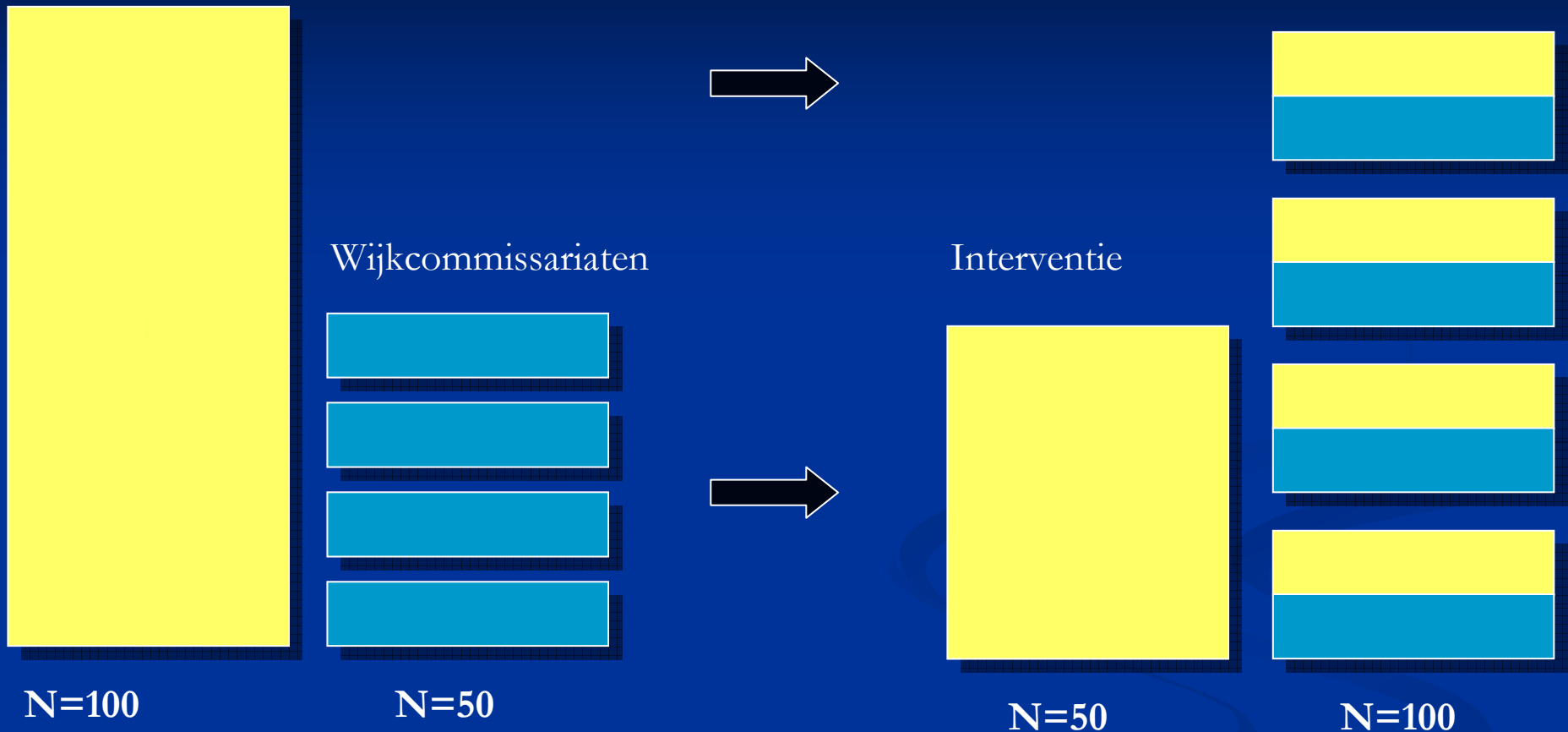
■ C.O.P. op Korpsniveau (lokale politie)

- Te vaak uitsluitend beleidsmatige, programmatische en dus structurele aanpak zoals decentralisatie, deconcentratie.
- Impuls leiderschap & boodschap cruciaal
- C.O.P.-omkadering en valorisatie ondermaats

Bv.: “Lokaal beleid eist versterking wijkpolitie”

Interventie

Wijkcommissariaten

Vestzak – broekzak operatie

Middel wordt doel

Rol interne weerstand in
‘halfslachtige’ hervormingen

Voordelen decentralisatie

C.O.P. Quo Vadis?

■ Niveau basiskader

■ C.O.P. onbemind (toch reële druk merkbaar)

(1) Conceptuele verwarring & vernauwing

→ sociaal, vriendelijk, soft,... (~ gezagsuitstraling en voorkeur voor “actie” & crimefighting)

(2) “Onmogelijk hier”

→ “moeilijke” bevolking, “on te bouffe!” (~ gezag)

(>< verwachtingen grootstedelijke bevolking!)

→ onderbemanning & schaalvergroting (>< rapport)

(3) Onverschilligheid

→ ‘speeltje voor de bazen’ (~symboliseert kloof met top)

→ “zoveelste hervorming”, “te theoretisch/abstract”

→ geen kennis

C.O.P. Quo Vadis?

- Het handelen van agenten: hoopvolle signalen?
 - Invloed 'paradigma' merkbaar
 - Zolang 'het' niet dusdanig benoemd wordt
 - Naam *community policing* is een probleem op zich (MCP)
- Verder...
 - Weerstand C.O.P. correleert met opleidingslocatie?
 - Eigen rolopvatting/visie politiewerk cruciaal: crime-fighting & actie >< 'brede' hulp- en dienstverlening
 - Rol politieonderwijs, selectie & instroom? (cf., rapport)

Politiccultuur... boeman?

- Traditioneel perspectief: politiccultuur is ernstige drempel voor wetslagen hervormingen, zoals C.O.P.
 - Statisch & onveranderlijk, 'universeel' en op zichzelf bestaand geheel
 - Geheel dat agenten 'ondergaan' en niet 'maken'
 - 'Verklaring' voor het 'onverklaarbare'
 - 'Verklaring' voor negatieve & 'slechte' fenomenen
 - Ambigu & lage analytische waarde

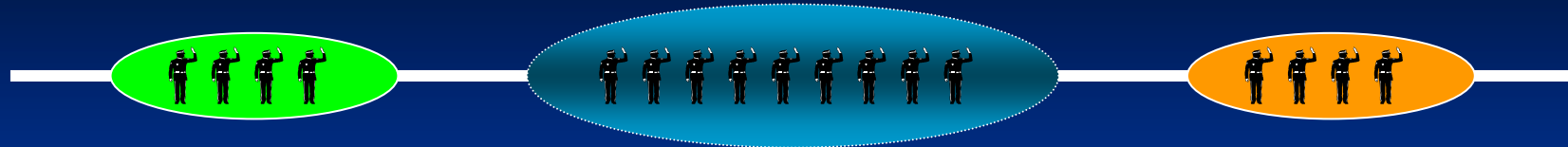
Politicultuur... boeman?

- Onderzoek: laatste 15 jaar sprake van “voortgang” & “verandering”
 - ‘Universeel’ & homogeen karakter?
 - # politiculturen zijn empirisch waarneembaar
 - Negatieve >< positieve kenmerken
 - Diverse werkstijlen en één politicultuur?
- Hedendaagse visie meer in de aard van:
politicultuur is veranderbaar (!), heterogeen & divers,
niet-geïsoleerd en agenten spelen zelf een rol in
veranderingen in politicultuur

aanknopingspunten hedendaagse visie

- Heterogeen: (dominante) cultuur soms moeilijk te onderscheiden
 - Clash tussen # werkstijlen & vertogen
 - Rol hervormingen?
- Isolatie? (“spion comite-P!”)
- ‘Positieve’ kenmerken
 - Humor = belangrijke handelingsstrategie (>< autoriteit)
 - Betrokkenheid (slachtoffers, wijk)
- Rol copingstrategie, stressfactoren en slechtnieuwsmeldingen
- Actieve rol agenten veranderingen onderbelicht

'politieculturen' in interventiebrigade

De 'gematigden'

Dedramatiseren

“zo erg is het niet”

Tactvoller

++ Handelingsstrategieën

Genuanceerder

Polyvalent

Tussengroep

De 'radicalen'

Dramatiseren

“alles gaat kapot”

-- handelingsstrategieën

Sterke veralgemeningen

+ - Racistisch discours

Focus op autoriteit

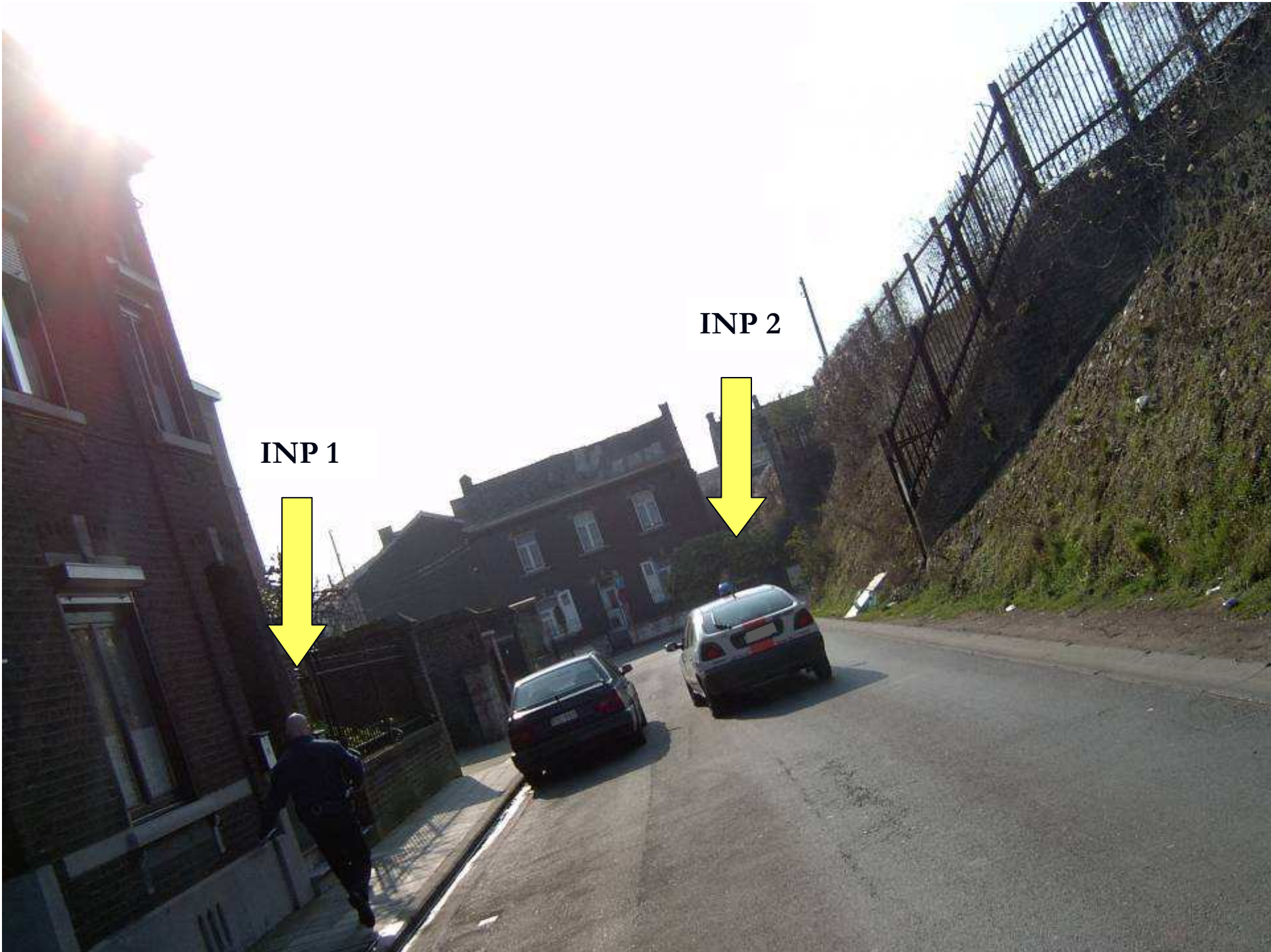
Voorbeeld van inbraakmelding na 'ronde circels' op raam

De wijkwerking

“speerpunt” van de hervormingen?

Wijkwerking 'speerpunt' hervorming?

- Aanzienlijke administratieve last
 - Beeld 'veredelde postbodes' ongewijzigd?
 - Veel "oneigenlijke" taken, niet steeds wijkgerelateerd
 - Perceptie trechterfunctie: "laatste schakel", "niet weigeren"
- Geïsoleerd in korps
 - Intern partnerschap? Gebrek aan wederzijdse kennis en interacties met collega's: "te grote zone"
- "Vuilbakfunctie" & "bureaucratisch"
 - Instroom en motivatie
 - Wijkwerking = minder verdienen
- Weerstand C.O.P.: structurele factoren (KUL-norm)

INP 1

INP 2

- Rapport: visie op “de juiste inhoud van de taak” (?)
 - Wat precies? → Strijd opvatting rol basiskader en middenkader/top
 - Omkadering en valorisatie C.O.P.-aanpak?
- Grote verschillen in werkstijl en rol (politiezones & -posten)
 - (1) ‘Fin de carrière’ & gedemotiveerde INP
 - Focus op aangeleverde administratieve taken
 - Weinig op het terrein, lage(re) betrokkenheid
 - (2) ‘Proactieve’ & gemotiveerde INP
 - Communicatief, dienstverlenend, adviserend,...
 - Betrokkenheid/kennis
 - Focus op terrein & contactmomenten
 - Administratieve taken als kapstok kennis (COP of recherchefunctie?)
- Jonge agenten leren voordelen appreciëren

Wijkwerking ‘soft on crime’?

■ Ja...

■ Discours van “raad geven i.p.v. verbaliseren”

- Sterke relatie met opvatting rol + band met bevolking
- Informatievergaring kantschriften

➔ zeer laag aantal pv's (gericht tegen personen)

	N	Waarschuwing	Process verbaal	Aanhouding
Interventie				
Brussel	191	22.5%	3.1%	3.1%
Dendermonde	109	15.6%	2.8%	4.6%
Aarschot	152	17.8%	4.6%	3.3%
Wijkwerking				
Brussel	175	4.0%	0.0%	0.6%
Dendermonde	489	35.4%	0.0%	0.2%
Aarschot	78	7.7%	0.0%	0.0%

Te verschijnen in Van Alvert K., Enbus E., Stol W. (in druk)

Interventie

“brandweerpolitie”?

Interventie

- Concept “brandweerpolitie” zeer dominant
 - Interventie bijzonder geliefd (maar vermoeiend)
 - “Actie!” >< Sociale ordehandhaving (=bulk tussenkomsten)
 - Erg vaak “slechtnieuwsmeldingen”, “vaste klanten”: cynisme?
 - Routinematig & grotendeels reactief
 1. Patrouilleren, ‘hangen’, redigeren,...
 2. Melding
 3. Tussenkomst
 4. ISLP: structureert aanpak tussenkomst
 - Kwaliteit en ‘diepgang’? Proactief werk afgestraft?
 - Spiraaleffect mobiliteit, lage kennis en affiniteit (steden!)
 - Groot spanningsveld: lange termijndenken C.O.P. >< ‘on the spot’ reageren (belangrijke verwachting burger)

Bedankt!

Chaim Demarée - SCRI

16 September 2009

Vrije Universiteit Brussel

SCRI
Vakgroep Criminologie